

Nr 315.

Af herrar **Johansson** i Stockholm och **Tengdahl**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om sjukkassor.*

*Allmän
reflexion öfver
lagförslaget.*

Vid genomläsandet af Kungl. Maj:ts proposition angående förslag till lag om sjukkassor har man svårt att värja sig för den tanken, att en efter lämpliga grunder affattad lag om obligatorisk sjukförsäkring hade varit att föredraga framför det nu föreliggande sjukkasselagförslaget, som är baserad på frivillig sjukförsäkring. Då emellertid, att döma efter hvad som kommit till offentligheten, stora grupper af sjukkasserörelsens målsmän synas förmena, att det nu föreliggande förslaget dock innebär ett framsteg, torde vara lämpligt att taga all möjlig hänsyn till denna uppfattning, äfven om man har grundad anledning antaga, att den förkärlek för det kungl. förslaget, som från det hållet kommit till synes, till stor del beror på att så länge förgäfves arbetats på att staten mera verksamt än hittills måtte understödja sjukkasserörelsen. Det måste dock anses beklagligt, att de makthafvande så länge som skett undanskjutit denna fråga och att ej något gjorts för att utreda möjligheten af och förutsättningarna för obligatorisk sjukförsäkring, hvarigenom ett förslag, byggdt på denna princip, kunnat föreligga till pröfning jämte det som verkligen förelagts.

Då likväl så ej skett och förhållandena synas kräfva, att nu något positivt beslutas, torde dock med kraft böra betonas, att det nu föreliggande förslaget icke får anses som en slutgiltig lösning af sjukförsäkringsproblemet, utan mera som ett provisorium, som snarast bör kompletteras med införandet af en lag om obligatorisk sjukförsäkring.

Men äfven vid sådant förhållande måste dock vissa bestämmelser i det kungl. förslaget anses vara sådana, att de icke böra vinna Riksdagens bifall.

*Sjukkassornas
och
olycksfalls-
ersättningen.*

Bestämmelsen i sista stycket af mom. 8 i § 15 innehåller, att medlem, som till följd af vanlig sjukdom uppburit understöd för hela den

tid han, jämlikt kassans stadgar, är berättigad utfå sådan, likväl skall äga, om han därefter drabbas af olycksfall, att utfå fortsatt sjukhjälp under den karenstid af 60 dagar, för hvilka gällande olycksfallsersättningslag ej ålägger arbetsgifvare att utgifva ersättning. En sådan förlängd sjukhjälp är däremot ej medgifven vid omvänt förhållande, d. v. s. om medlem först till följd af olycksfall utfått 60 dagars sjukhjälp och efter tillfrisknandet blifver utsatt för annan sjukdom, under hvilken han är i behof af sjukhjälp. Om nu afsikten är att särskildt stödja olycksfallen, synes konsekvensen fordra, att detta stöds effektivitet ej ställes i beroende af i hvilket förhållande, beträffande tiden för dess inträffande, olycksfallet står till annan sjukdom, som medlemmen drabbas af.

Det egentliga syftet med denna bestämmelse får väl emellertid anses vara att så reglera medlems möjlighet till understöd vid olycksfall, att sådan hjälp ej skall kunna utgå från mera än ett håll. Men sjuk-kassorna synas få afsevärda besvär med tillämpningen af en sådan bestämmelse. I praktiken torde nämligen vara tämligen vanligt, att af en sjukkassas medlemmar en del äro genom aftal med arbetsgifvaren tillförsäkrade ersättning för olycksfall äfven under karenstiden, medan andra äro oförsäkrade. Skulle således arbetsgifvare öfverlåta på sjukkassa hvad han i förevarande afseende utfäst sig till, kan icke tänkas, att det skall kunna ske utan ersättning till sjukkassan, men i lagen saknas bestämmelser om huru ett sådant förhållande skall regleras. Säkerligen skulle därmed också uppstå synnerligen stora praktiska svårigheter af den anledning, att arbetarna vid en arbetsplats äro beträffande sitt sjukkasseledamotskap anslutna till olika sjukkassor och vid hvilket förhållande arbetsgifvaren finge besvär med att föra register härom, så att han kunde på lämpligt sätt fördela ersättningsbeloppet mellan de olika sjukkassor, hvori arbetarne äro medlemmar. Det är knappast troligt att arbetsgifvaren påtoge sig ett sådant besvär. Återstode således antingen att sjukkassorna utbetala full sjukhjälp under karenstiden till alla medlemmar, vare sig de på annat håll äro försäkrade eller ej (i hvilket fall lagens afsikt väl ej nås), eller också att i stadgarna infördes den kompletterande bestämmelsen, som återfinnes i andra stycket af § 18 och som innehåller, att sjukhjälp skall kunna helt eller delvis undanhållas den medlem, som i anledning af uppkommen sjukdom jämlikt lag eller utfästelse är berättigad att af annan erhålla ersättning eller sjukvård. Men för detta senare fall skulle återigen *sjuk-kassorna* nödvändigtvis behöfva föra register öfver sina medlemmar med hän-

syn till, huruvida de äro berättigade att vid sjukdom af annan erhålla ersättning eller vård, enär vid sådant förhållande väl i hvart fall vore nödvändigt, att sjukkassan tillsköte det belopp, som eventuellt fattades uti det sjukhjälsbelopp, som medlem har rätt att från kassan uppbära. Säkerligen vill ingen, som är förfaren med arbetet inom sjukkasseverksamheten, göra gällande, att sjukkassorna skulle vilja påtaga sig det besvär, som vore förenadt med förandet af sådant register. Därtill kommer, att olika rättigheter i här belyst afseende nödvändigtvis måste följas af olika skyldigheter, och sjukkassorna skulle således få fastställa olika afgifter alltefter som medlem vore tillförsäkrad större eller mindre ersättning vid sjukdomsfall från annat håll. Än mera inveckladt blir här påpekade förhållande för sådana medlemmar, som tillhöra mera än en sjukkassa, hvilken möjlighet ju lämnats öppen åt alla dem, hvilka vid lagens utfärdande redan äro medlemmar i två eller flera sjukkassor. Om det nu skulle ordnas så, att sjukhjälp i form af olycksfallsersättning för sådan medlem skulle utbetalas endast från ett håll, hvilken af sjukkassorna skulle då utbetala denna hjälp? Men så en annan sak! Skall den sjukhjälp, som erhålles från en kassa, räknas som sådan utfäst sjukhjälp, för hvilken annan sjukkassa, i hvilken den sjuke är medlem, kan göra afdrag vid utbetalande af sjukhjälpen, och i sådant fall, huru skall detta förhållande ordnas med hänsyn till afgiftsbetalningen? Skall från en sjukkassa bekommen sjukhjälp kunna medräknas bland sådan hjälp, för hvilken annan kassa kan göra inskränkningar vid sin utbetalning af sjukhjälp, synes också som om rätten att tillhöra mera än en sjukkassa blir tämligen illusorisk.

Utom dessa rent praktiska svårigheter med ifrågavarande bestämmelsers tillämpning kunna äfven framhållas betänkligheter ur principiell synpunkt mot angifna lagbestämmelser, detta särskildt, om man förutsätter, att industrien bör bära alla utgifter för olycksfallsersättning. Blefve dessa bestämmelser lag, ligger nämligen därefter nära till hands, att arbetsgifvare svara de arbetare, som fordra försäkring äfven under karenstiden, med hänvisning till att sjukkassorna äro pliktiga att utbetala sådan ersättning, hvarigenom nytt hinder restes för genomförande af detta berättigade kraf.

*Tvångsmed-
lemskap.*

Ett annat missförhållande med lagförslaget uppstår därigenom, att efter lagens antagande fortfarande kan finnas möjlighet att förknippa arbetsanställning med skyldighet att tillhöra viss sjukkassa.

Lagen innehåller nämligen, att ingen (som ej vid densammas ikraftträdande är medlem af 2 eller flera kassor) sedermera kan få blifva medlem

af mera än en sjukkasse. Men arbetsanställning kan förknippas med skyldighet att tillhöra vid arbetsplatsen befintlig sjukkasse, hvaraf således följer, att medlem, som tillhör en kanske god sjukkasse, vid erhållande af arbete å sådan plats pressas att utgå ur den sjukkasse, där han förut är medlem. Detta är i och för sig oegentligt, men konsekvenserna däraf blifva rent af grymma och meningslösa genom den bestämmelse, som återfinnes i lagförslaget § 11 sista delen. Där är nämligen stadgadt, att sjukkasse skall äga att utesluta medlem som lämnat visst yrke eller viss anställning, om han tillhört kassan kortare tid än 10 år eller, där han uppnått 45 års ålder, 5 år.

Genom dessa bestämmelser skulle således följande förhållande kunna inträffa: En sjukkassemédlem ombyter arbetsplats vid låt oss säga 38 år. Han tvingas därigenom ur sin sjukkasse och in i kassan vid nya arbetsplatsen. Af någon anledning måste han lämna denna anställning vid 44 år. Han uteslutes därmed ur den sjukkasse han tvingats in i. Nu har han emellertid hunnit till den ålder, att han har svårt vinna inträde i annan sjukkasse, och står således utan all sjukförsäkring när han hunnit till sådan ålder, att fara för sjukdom, enligt allt hvad man känner, är större än vid unga år. Tydligt är därför, att en sådan tvångsmöjlighet ej kan få tillåtas efter nu föreliggande lagförslags antagande. Men dessutom måste det anses orimligt, att medlem skall kunna uteslutas ur sjukkasse af sådan anledning, som att han byter anställning sedan han nått upp mot 40 år och däröfver, eller öfver hufvud taget när han tillhört kassan 5 år. Äfven i detta afseende synes därför nödvändigt att företaga en ändring af lagförslaget.

Mycket kunde äfven vara att anmärka mot den mängd af bestämmelser, som tillkommit för att i sjukkasselagen uppnå öfverensstämmelse med det för årets riksdag framlagda förslaget till lag om föreningar, men då väl får förutsättas att de komma att anpassas med hänsyn till hvad som blir beslutadt i föreningslagen, eller, om denna ej vinner Riksdagens bifall, rent af bortfalla, torde vara öfverflödigt att nu ingå därpå.

Med stöd af hvad sålunda anförts hemställes:

att Riksdagen ville besluta sådan ändring af Kungl. Maj:ts förslag till lag om sjukkassor, att bestämmelserna i andra stycket af mom. 8 i § 15 och andra stycket af § 18 måtte ur lagen uteslutas; samt

att på lämplig plats i lagförslaget eller genom särskild lag må införas en ny bestämmelse af följande lydelse:

Arbetsanställning får ej förknippas med skyldighet att tillhöra viss sjukkasse för person, som bevisligen redan tillhör annan sjukkasse, hvori han är tillförsäkrad minst så stor sjukhjälp, som den i denna lag föreskrifna;

att vidare den förändringen vidtages i § 11, att medlem, som fyllt 40 år eller som varit medlem 5 år af sjukkasse, ej skall kunna ur densamma uteslutas allenast af den anledning, att han lämnar viss anställning;

äfvensom att de jämkningar i redaktionen af andra §§ i lagförslaget må vidtagas, som tilläfventyrs kunna blifva en följd af förenämnda ändringsförslag.

Stockholm den 18 maj 1910.

J. Th. Johansson.

Knut A. Tengdahl.